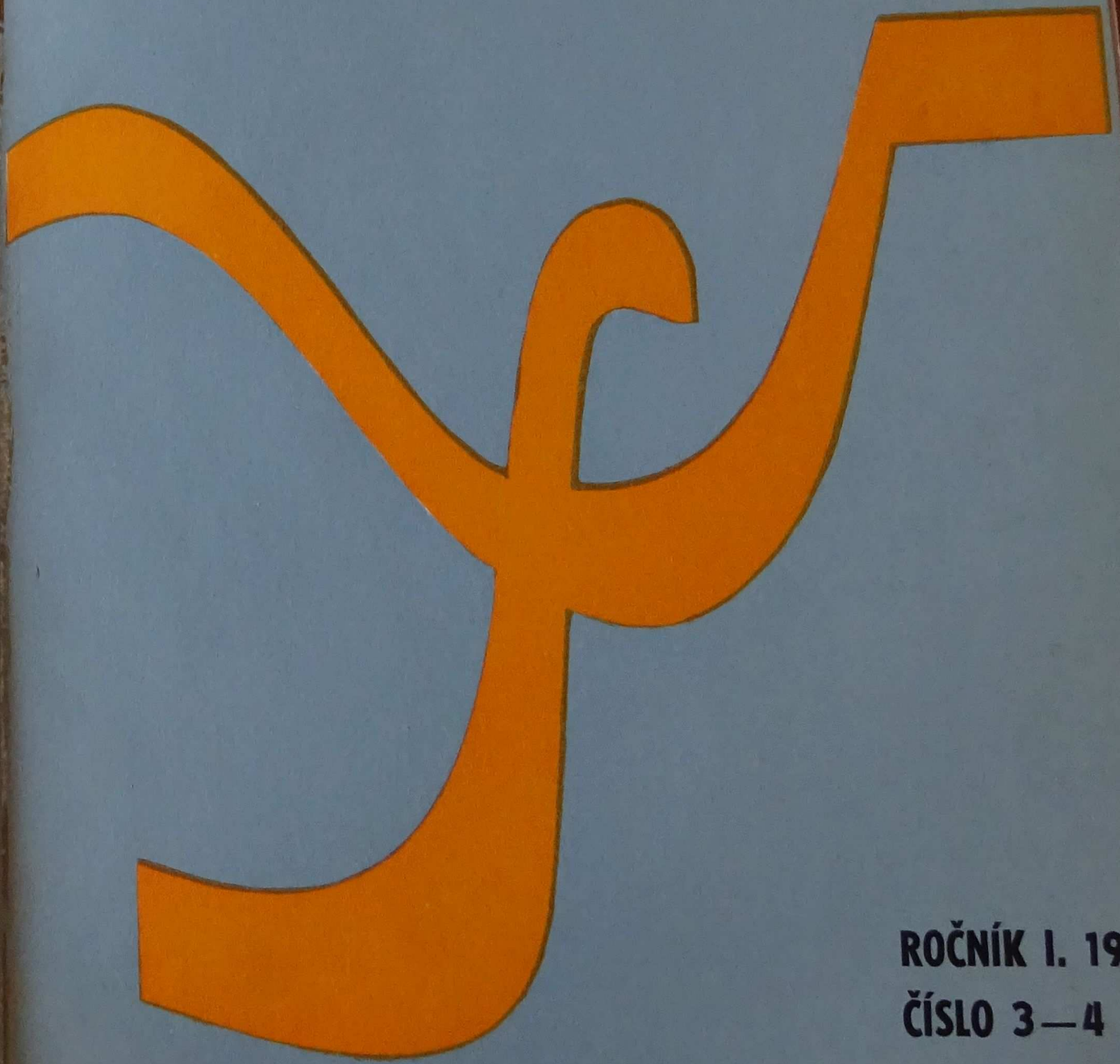

PSYCHOLOG

V ČESKOSLOVENSKU

ROČNÍK I. 1969

ČÍSLO 3—4

ORGÁN

ČESKÉ PSYCHOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI

SLOVENSKÉ PSYCHOLOGICKEJ SPOLEČNOSTI

OBSAH

Zo života spoločnosti

Zpráva o činnosti komise pro otázky povolání psychologa při Hlavním výboru ČPS	1
Složení komisi Hlavního výboru odborných sekcí ČPS	3
Z historie a činnosti Oblastní skupiny ČPS v Brně	4
Z činnosti Západoslovenskej oblastnej skupiny SPS	7
III. zjazd slovenských psychologov	8

Vdelávanie v psychológii

Jak dále organizovat vysokoškolské studium psychologie	9
--	---

Práca psychológa

Standardizace testů a standardizace testových manuálů	13
Kdo je kvalifikován k poskytování služeb — psychologie práce podnikům	23

Kongresy, sympózia, semináre

XIX. medzinárodný psychologický kongres v Londýne	25
Konferencia Svetovej federácie vedeckých pracovníkov o európskej vedeckej spolupráci	27
Pražská konference Psychologie lidského učení	29
Oznámení Zahraniční komise ČPS o zahraničních kongresech	32
Správa o IV. stretnutí experimentálne pracujúcich psychologov	33

Zo zahraničia

Valné zhromaždenie IUPS	34
-----------------------------------	----

Personálie

Nedožitá jubileum doc. dr. L. Kolaříkové	36
Noví členové ČPS	36
Noví členovia SPS	37

Voľné miesta	38
------------------------	----

Oznamy

Psychologické dny ČPS v lednu 1970 v Praze	39
Kongres ECF	39
Redakčné oznámenie o časopise Psychológ v Československu	39
Viete, že	40

Viete, že	40
---------------------	----

ZPRÁVA O ČINNOSTI KOMISE PRO OTÁZKY POVOLÁNÍ PSYCHOLOGA PŘI HLAVNÍM VÝBORU ČESKÉ PSYCHOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI

(Zpráva se týká činnosti komise do září 1969.)

Zřízení komise pro otázky povolání psychologa bylo schváleno na ustavujícím valném shromáždění ČPS 11. 11. 1968. Členy komise vybral hlavní výbor ČPS ze zástupců různých odborných sekcí. Komise zahájila svou činnost 28. 2. 1969 ve složení: M. Albrecht, B. Bárta, M. Brichcín (předseda), J. Hlavsa, M. Mayerová, M. Rymeš, B. Soukupová, M. Svoboda, A. Velehradský a E. Urban.

Hlavní výbor ČPS uložil komisi především tři úkoly:

1. dokončit přípravy pro předložení návrhu zákona o profesi psychologa
2. vypracovat text všeobecně závazného morálního kodexu činnosti psychologů
3. připravit nový postup při přijímání členů ČPS.

Práce komise se soustředila prozatím hlavně na první úkol. V souvislosti s kodexem se seznámili členové komise s obdobným dokladem vypracovaným Americkou psychologickou společností; přípravy hlavních zásad kodexu, které budou v souladu se stanovami ČPS, se ujali dr. Albrecht a dr. Hlavsa. Pro přijímání nových členů připraví komise do konce roku 1969 návrh na upřesnění kritérií pro přijetí a na položky v evidenčním listu členů ČPS.

Při přípravách zákona o profesi psychologa navázala komise na výsledky činnosti dřívější komise pro rozvoj psychologie ve společenské praxi při bývalém ústředním výboru ČSPS. Tuto komisi vedl několik roků dr. B. Bárta, dr. Velehradský a dr. Mayerová provedli podrobný rozbor dosavadního návrhu zákona z hlediska nastalých změn v postavení psychologů i ve společnosti. Předložili komisi k projednání připomínky týkající se vymezení kvalifikace psychologů, jejich specializací a postgraduálního studia, náplně veřejné psychologické činnosti a orgánu (instituce), který by měl sledovat a garantovat dodržování zákona. Tyto připomínky vedly k doplnění a upřesnění dosavadních tezí zákona.

Komise připravila návrh dalšího postupu přípravy zákona a nově vymezila jeho hlavní účel. Nejde v první řadě o ochranu psychologů a psychologických metod, ale podobně, jako při jiných analogických zákonech, o ochranu občanů i společnosti před negativními důsledky neodborného provádění psychologických činností. Právě vymezení náplně psychologických činností bude v zákoně důležitější, než definitivní kvalifikace odborných psychologů; vzdělání psychologů je v důsledku několika školských reforem nejednotné a rozhodnutí o odborné kvalifikaci a specializaci pro danou činnost by mělo být v pravomoci orgánu, který bude dohlížet na dodržování zákona.

Někteří členové komise (dr. Velehradský, dr. Mayerová, dr. Brichcín) vypracovali předběžný soupis odborných psychologických činností vykoná-

vaných v různých oblastech společenské praxe a hlavní výbor ČPS jej zaslal předsedům devíti odborných sekcí ČPS k vyjádření a doplnění.

Dr. Břichcín připravil na návrh dr. Urbana srovnání relevantních pasáží několika platných zákonů, které z různých hledisek řeší analogickou problematiku jako chystaný zákon o psychologické činnosti: zákon č. 20 o péči o zdraví lidu, zákon č. 57 o advokacii, zákon č. 36 o znalcích a tlumočnících, zákon č. 23 o myslivosti a zákon č. 81 o periodickém tisku.

Se zřetelem na tyto informace se členové komise shodli na určitých zásadách, které by měl obsahovat návrh zákona o psychologické činnosti (o činnosti psychologů). Kompletní návrh zásad zákona o psychologické činnosti (praxi) bude předložen ostatním komisím ČPS a všem odborným sekcím v říjnu nebo v listopadu t. r. Členové ČPS by měli schválit návrh zásad zákona na valném shromáždění v lednu 1970.

Komise pro otázky profese psychologa dále projednala návrh koncepce klinické psychologie — který připravilo ministerstvo zdravotnictví ve spolupráci s některými členy sekce psychologie ČPS. Dr. Urban vypracoval podrobné připomínky k návrhu koncepce z hlediska naší komise a tlumočil je při dalším jednání o návrhu.

Dále se komise zabývala novou verzí vysokoškolského zákona, zejména otázkami vysokoškolské kvalifikace, odborné specializace a postgraduálního studia. Vytkla styčné body s chystaným zákonem o psychologické činnosti.

Podle návrhu dr. Svobody zaujala stanovisko k některým profesionálním aspektům probíhajícího postgraduálního školení psychologů práce na fakultě v Brně a doporučila, aby se postgraduální školení spojené s atestací stalo obecnou formou získávání užší specializace psychologů.

Připravila návrh aby absolventi SVVŠ mohli být zařazeni po nástavbovém kurzu jako techničtí asistenti pro psychologii na psychologických pracovištích. Návrh, který předložil hlavní výbor ČPS ministerstvu školství, byl příslušným odborem ministerstva již schválen.

Dále se komise zabývala psychodiagnostickým kursem připravovaným dr. Říčanem a učinila některé kroky ve snaze zredukovat ještě před schválením příslušného zákona nekvalifikované provádění psychologických služeb. V této souvislosti se obrátila prostřednictvím hlavního výboru ČPS: a) na rektorát VUT v Brně, aby výuka psychologie na této škole byla zajištěna odbornými psychology, b) na ředitelství n. p. Chodos s žádostí o vysvětlení účasti psychologů při psychologickém výběru učňů, který tam probíhá, c) na personální odbory vybraných resortů s výzvou ke spolupráci na přípravě zákona a s prosbou o informaci týkající se současného stavu a perspektivy obsazování míst s psychologickou pracovní náplní.

Komise pracovala v průběžné interakci s hlavním výborem ČPS: vedoucí komise je členem tohoto výboru a předseda hlavního výboru ČPS — dr. J. Madlafousek — se osobně zúčastňuje některých schůzí komise.

Předkládáme psychologické veřejnosti tuto zprávu o činnosti komise pro otázky profese psychologa s prosbou, aby pomohla naší práci kritikou, iniciativními návrhy a případně také upozorněním na takové nedostatky v praxi, které by měly být odstraněny ještě předtím, než vstoupí v platnost připravovaný zákon.

M. Břichcín a kol.

SLOŽENÍ KOMISÍ HLAVNÍHO VÝBORU
A VÝBORU ODBORNÝCH SEKČÍ ČPS

Komise:

- ideová a publikační:* L. Kubička (předseda), V. Břicháček, J. Madlafousek, J. Milnerová, M. Sedláková, V. Smékal, J. Srnec, E. Urban
- pro otázky povolání psychologa:* M. Břichcín (předseda), M. Albrecht, B. Bárta, J. Hlavsa, M. Mayerová, M. Rymeš, B. Soukupová, M. Svoboda, A. Velehradský, E. Urban.
- historická a rehabilitační:* J. Lát (předseda), J. Jirásek, O. Kolaříková, J. Madlafousek, P. Říčan, M. Sedláková
- školská:* O. Šandera (předseda), J. Fišer, J. Langmeier, J. Bicek, J. Kožený, J. Sedlák
- organisační:* I. Mrázek (předseda), M. Redr, Z. Stránský, A. Suchánek, J. Jünger, F. Jakl
- tisková a propagační:* J. Křivohlavý (předseda), C. Lukavský, J. Mrkvička, pro redakci časopisu „Psycholog v ČSSR“ O. Kolaříková a M. Malotínová
- zahraniční:* A. Kolářský (předseda), J. Hoskovec, M. Klímová, Z. Matějček, S. Kratochvíl.

Odborné sekce:

- teoretické a obecné psychologie:* M. Sedláková a J. Dittrichová
- zdravotnické psychologie:* E. Urban (předseda), T. Bečvářová, E. Dlabáčová, Z. Matějček, J. Mrkvička, M. Svoboda, J. Švancara
- pedagogické psychologie:* F. Jiránek (předseda), J. Rychnovský, V. Hrabal, H. Pešinová, D. Osladilová
- psychologie práce:* B. Chalupa (předseda), Z. Bureš, M. Hanousková, F. Hyhlík, J. Jünger, A. Krouská, J. Křivohlavý, M. Mayerová, E. Pejchovský, I. Mrázek, E. Rejmánek, J. Růžička, J. Sedlák, L. Stejskal, J. Šlédr, A. Velehradský
- sociální psychologie:* J. Janoušek (předseda), D. Dobrovolská, S. Hermochová, J. Kučera, J. Křivohlavý, Z. Štěpánek
- poradenské psychologie:* V. Hrabal (předseda), R. Kohoutek, M. Klímová
- vojenské psychologie:* O. Mikšík (předseda), J. Vonkomer, J. Hromátka, V. Voříšek, V. Břicháček, N. Janoušková, J. Tůma, V. Fiala
- tělesné výchovy a sportu:* M. Vaněk (předseda), J. Hlavsa, V. Hošek, J. Hraše, E. Stránský
- forenzní psychologie:* J. Neumann (předseda), D. Balaštík, S. Hermochová, I. Chodura, V. Puršová

Na ustavujícím shromáždění České psychologické společnosti dne 11. 11. 1968 v Brně byli tajnou volbou zvoleni tito funkcionáři:

předseda: J. Madlafousek

místopředseda: J. Švancara

členové hlavního výboru: V. Břicháček (vědecký tajemník), J. Štikar (organizační tajemník a hospodář), Doc. B. Chalupa (člen předsednictva), O. Kolaříková, M. Břichcín, Doc. F. Jiránek, Doc. J. Langmeier, P. Říčan, V. Smékal, O. Šandera

náhradníci pro hlavní výbor: J. Mrkvička, I. Mrázek, J. Kožený, B. Soukupová, J. Stránský

revisoři účtů: Doc. J. Jirásek, J. Rychnovský, J. Soukal (náhradník)

Z HISTORIE A ČINNOSTI OBLASTNÍ SKUPINY ČPS V BRNĚ

Oblastní skupina České psychologické společnosti se ustavila ve smyslu stanov ČPS začátkem roku 1969. Termín „ustavení“ tu ovšem označuje spíše formální stránku přizpůsobení činnosti skupiny podmínkám nového státoprávního uspořádání; ve skutečnosti bylo možno plynule navázat na předcházející víceletou činnost bývalé oblastní skupiny ČSPS v Brně.

Kořeny činnosti brněnské oblastní skupiny lze však vysledovat již v letech před založením Československé psychologické společnosti. První polovina padesátých let byla obdobím nástupu prvních rutinních psychologů na brněnská pracoviště ve zdravotnictví a jinde, obdobím průkopnického úsilí o zavedení a prosazení této nové profese v rámci dosavadní společenské praxe. Společné problémy a obtíže podněcovaly první brněnské psychology k hledání základny, která by jim umožňovala jednak opřít se o autoritu vědecké psychologické instituce, jednak vyměňovat si pracovní zkušenosti, předávat odborné informace, projednávat záležitosti organizačního a stavovského rázu, aj. Za této situace došlo v Brně koncem roku 1953 k ustavení kroužku praktických psychologů při katedře psychologie filosofické fakulty. V Brně pracovalo v tomto roce šest praktických psychologů, z toho pět v různých zdravotnických zařízeních, jeden v záchytném domově; další psychologové, z nichž někteří byli rovněž absolventy studia psychologie v Brně, se však uplatňovali v jednotlivých moravských městech (Kroměříž, Olomouc, Opava). První schůzka těchto brněnských i mimobrněnských psychologů se konala v prosinci roku 1953 na katedře psychologie v Brně. Jí bylo zahájeno pětileté období, v němž se psychologové z Brna a jednotlivých moravských měst scházeli v pravidelných dvouměsíčních intervalech k půldenním zasedáním; během těchto pěti let ovšem psychologů přibývalo, takže jejich původní počet se brzy zdvojn- i ztrojnásobil. Zasedání tohoto kroužku praktických psychologů za přítomnosti členů katedry psychologie vytvářela fórum, před nímž mnozí mladí psychologové přednesli své první odborné referáty; zde se vypracovávaly návrhy náplně práce psychologa ve zdravotnictví a v nápravně výchovné péči, zde se kula strategie a taktika zápasů o prosazení psycho-

logů v jednotlivých resortech veřejného života, o úpravu podmínek jejich služebního postavení, platového zařazení, atd.

Na jaře roku 1958 se ustavila Československá psychologická společnost. Krátce poté skončila činnost brněnského kroužku, poněvadž nová organizační základna, sdružující psychology celého státu, vytvořila i nové a nadějnější podmínky pro realizaci jejich dosavadních snah.

V následujících letech (1958—1964) sdružovala v rámci ČSPS psychology na Moravě tzv. moravská pobočka (nazývaná také pobočkou ČSPS v Brně), k jejímuž ustavení došlo na podzim 1958. Vedle toho vznikly a vyvíjely činnost na Moravě oblastní skupiny ČSPS v Kroměříži, Olomouci, Ostravě aj.; v Brně oblastní skupina ustavena nebyla. V průběhu doby stávala se ovšem situace Brna z tohoto hlediska stále paradoxnější; město s relativně největším počtem psychologických pracovišť na Moravě bylo v nevýhodě oproti menším městům tím, že nemělo organizační základnu umožňující jeho psychologům pružný a pravidelný kontakt.

Začátkem roku 1964 bylo v Brně přes čtyřicet kvalifikovaných a činných psychologů, kteří se uplatňovali v praxi, ve výuce a ve výzkumu. Naléhavě začala vystupovat do popředí potřeba vzájemné výměny odborných informací, ať již šlo o zkušenosti s používáním různých metodik, o předávání dílčích poznatků nabytých v rutinní praxi či ve výzkumu, o literární novinky, o přínos získaný cestou zahraničních kontaktů, atd. Dále byla stále patrnější užitečnost pravidelného kontaktu brněnských psychologů s ústředními orgány ČSPS, kontaktu umožňujícího jim vyslovovat se k různým záležitostem projednávaným ústředím Společnosti, vystupovat s návrhy a podněty, aj. Tyto a další okolnosti byly příčinou toho, že v červnu roku 1964 došlo k ustavení brněnské oblastní skupiny ČSPS a že byl zvolen její první výbor, který zůstal ve funkci až do konce roku 1968, tedy do změn na půdě ČSPS v důsledku nového státoprávního uspořádání.

Po rozčlenění ČSPS v část českou a část slovenskou ohlásila brněnská oblastní skupina svou existenci novému hlavnímu výboru České psychologické společnosti. Tomuto ohlášení předcházela dne 5. února 1969 volba nového výboru skupiny, který od tohoto data pracuje v tomto složení:

předsedkyně: dr. Olga Kolaříková, CSc.,

místopředseda: doc. dr. Bohumír Chalupa, CSc.,

jednatel a hospodář: dr. Rudolf Kohoutek,

členové výboru: dr. Josef Švancara, CSc., dr. Bohuslav Janík, dr. Vladimír Smékal, dr. Miroslav Kučera, dr. Ivan Šmahel, dr. Drahomír Balašík.

Personální kontinuita tohoto výboru s tím, který pracoval v letech 1964—1968, je značná, neboť pět členů nynějšího výboru (dr. Kolaříková, doc. dr. Chalupa, dr. Kohoutek, dr. Švancara, dr. Smékal) pracovalo i ve výboru minulém. Kontinuita činnosti oblastní skupiny, která je tím podmíněna, nám umožňuje referovat o uplynulém období souhrnně.

Od svého vzniku v roce 1964 se brněnská oblastní skupina snažila rozvíjet takové stránky své činnosti, které odpovídají diferencovanosti pracovního zaměření členů skupiny. Toho času je v Brně přes 80 činných a kvalifikovaných psychologů, kteří se uplatňují na pracovištích rutinních, vědecko-výzkumných a pedagogických. V posledních letech nastal totiž v Brně dost rychlý rozvoj pracovních příležitostí pro psychology na pra-

covištích všech těchto tří druhů. Pokud jde o úsek společenské praxe, jsou brněnští psychologové činní ve zdravotnických zařízeních lůžkových i ambulancí, v průmyslových podnicích, v dopravě, ve výchovně psychologickém poradenství, v dětských domovech, zařízeních nápravně výchovné péče, aj. Vědecko-výzkumná činnost se uskutečňuje na půdě brněnské pobočky Psychologického ústavu ČAV, v resortních výzkumných ústavech (pediatrickém, traumatologickém aj.), výzkumnou a pedagogickou činnost spojují katedra psychologie na filosofické fakultě a další katedry psychologie na jiných vysokých školách nebo fakultách (VAAZ, VUT, lékařská fakulta, pedagogická fakulta, aj.). Speciální úkoly i pracovní možnosti vytvářejí pro uplatňující se psychology některá poměrně nová brněnská pracoviště jako je Psychologická výchovná klinika, Ústav pro další vzdělávání středních zdravotnických pracovníků, aj. I z tohoto značně neúplného výčtu je snad patrné, že pracovní program oblastní skupiny musí být koncipován poměrně široce a různorodě, má-li odpovídat zájmům a potřebám alespoň většiny svých členů.

Z praxe někdejšího brněnského kroužku praktických psychologů jsme převzali tradici pořádání půldenních pracovních zasedání, naplněných převážně odborným programem a konaných ve dvouměsíčních intervalech. Od poloviny roku 1964 (teda od vzniku oblastní skupiny) do poloviny roku 1969 bylo uspořádáno 23 polodenních a jedno dvoudenní zasedání, na nichž bylo předneseno celkem 84 odborných sdělení z různých úseků teoretické a užité psychologie, včetně referování o novinkách psychologické literatury, o pracovních zkušenostech nabytých v zahraničí a pod. Jednotlivá zasedání byla zpravidla tématicky nesespecializovaná; jen zřídka mělo některé zasedání monotematický program. Referujícími byli převážně brněnští psychologové-členové oblastní skupiny, přičemž v malém počtu případů byli spoluautory příslušníci jiných oborů (lékaři a pod.); hosty-psychology z jiných oblastí republiky jsme měli asi v deseti případech, zahraničních referujících hostů bylo sedm. Tři zasedání byla uspořádána při příležitosti životních jubileí členů skupiny; byla to dvě polodenní zasedání při šedesátinách prof. dr. Konečného a dvoudenní zasedání při pětasedmdesátinách prof. dr. Chmelaře.

V rámci jednotlivých pracovních zasedání byla zpravidla po odborném programu zařazována také část organizačně-informativní, umožňující přenos informací z ústředního resp. hlavního výboru do řad členů skupiny a věnovaná rovněž i jejich podnětům, návrhům a připomínkám pro činnost ústředních orgánů Společnosti. Skupina se nejednou písemně vyjádřila k různým elaborátům ústředního výboru ČSPS, zaslala v roce 1968 své podněty pro činnost budoucího hlavního výboru ČPS, její členové se podílejí na práci komisí ČPS aj.

Výbor oblastní skupiny se schází k poradám přibližně jednou za dva měsíce; vedle toho probíhá ovšem neformální kontakt mezi jednotlivými členy výboru v závislosti na jednotlivých úkolech. Vypracovává se kartotéka členů oblastní skupiny, která má obsahovat důležité údaje o jejich kvalifikaci, pracovním zaměření, pracovních zkušenostech, speciálních znalostech, aj.

I přes svou víceletou existenci oblastní skupina ČPS v Brně stále ještě hledá nejvhodnější formy pro svou činnost. Řadu podnětů v tomto směru načerpal výbor skupiny z údajů získaných v rámci ankety provedené

koncem roku 1968. Např. k zařazení exkursí na psychologická pracoviště do programu činnosti skupiny došlo poté, kdy se tento návrh objevil ve větším počtu zodpovězených „dotazníků“. Výbor se nyní zamýšlí nad realizací dalšího podnětu, jímž je požadavek vytváření občasných příležitostí pro neformální osobní kontakt členů skupiny.

Výbor si uvědomuje, že na půdě oblastní skupiny se setkávají psychologové nejen různých pracovních zaměření, ale také různých generací; pokládá proto za potřebné vytvářet předpoklady pro jejich sblížení a vzájemné poznávání a to zejména cestou pozornosti věnované osobním výročím starších pracovníků, resp. těch, kteří již nežijí, ale kteří pomáhali v minulosti vytvářet brněnskou psychologickou tradici. V tomto smyslu bude v prosinci t. r. vzpomenuo nedožitých šedesátin doc. dr. Ludmily Kolářikové dvoudenním zasedáním věnovaným její památce.

Dosavadní pětileté zkušenosti svědčí o tom, že organizační forma oblastní skupiny ČPS je v rámci města s větším počtem psychologických pracovišť, jakým je právě Brno, účelná i zdůvodněná. Skupina je základnou sdružující v místních rozměrech psychology různých zaměření a poskytující jim kromě roviny odborných informací i možnosti kontaktu s ústředními orgány Společnosti. Další její funkci lze spatřovat v tom, že reprezentuje v rámci města psychologii jako obor vůči jiným oborům resp. institucím jako jsou např. sekce Socialistické akademie, pobočky čs. lékařské společnosti JEP, aj. Tímto způsobem může tedy oblastní skupina přispívat i k vývoji zdravého profesionálně stavovského povědomí svých členů jakožto žádoucí protiváhy jejich nezbytného povlovného vrůstání do prostředí a ovzduší rozmanitých resortů, v nichž jsou zaměstnáni.

Kromě těchto objektivně hodnotitelných přínosů lze snad od činnosti oblastní skupiny ČPS v Brně a oblastních skupin vůbec očekávat účinek ještě jiného druhu. Poněvadž tyto skupiny sdružují pracovníky žijící a pracující v obvodu jednoho města, t. j. ve vzájemné blízkosti, je možno chovat naději, že budou sloužit i hodnotě, na kterou bychom neměli zapomínat: rozvoji skutečné kolegiality a přátelství mezi lidmi, kteří si vyvolili psychologii za své povolání i poslání.

PhDr. Olga Kolaříková, CSc.

Z ČINNOSTI ZÁPADOSLOVENSKEJ OBLASTNEJ SKUPINY SLOVENSKEJ PSYCHOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI

Západoslovenská oblastná skupina (ZOS) SPS združuje skoro štyri päťtiny z celkového počtu členov SPS. Profesionálne sú títo psychológovia zameraní na viacero oblastí teoretickej alebo aplikovanej psychológie. Výbor ZOS stál teda pred ťažkou úlohou, keď sa podujal pripravovať pre náročné (a snáď aj presýtené) členstvo také akcie, ktoré by zaujali čo najširší okruh psychológov žijúcich a pracujúcich v Bratislave, Trnave a Nitre.

Pod vedením doc. dr. J. Štefanoviča, CSc., bývalého predsedu ZOS, a dr. J. Gráca, CSc., terajšieho predsedu ZOS, sa však výboru skutočne darí organizovať zaujímavé podujatia. Predovšetkým sa využíva skutočnosť, že psychológovia žijúci v jednej oblasti málo poznajú pracoviská

tu existujúce a prácu psychológov v nich pôsobiacich. Preto sa systematicky pripravujú schôdzky s cieľom informovať a oboznámiť členov o činnosti psychologických pracovísk v bývalom Západoslovenskom kraji. Tieto schôdzky majú neraz podobu exkurzií na dané pracovisko, kde sa potom diskutuje nielen o vybavení pracoviska, ale aj o prebiehajúcich výskumoch jednotlivcov alebo celých teamov. Takto boli pripravené exkurzie do Ústavu experimentálnej psychológie SAV a do psychologického oddelenia Ústavu ekonomiky a organizácie stavebníctva. Psychologické pracoviská, ktoré nie je možné navštíviť, pripravujú zasa ucelené programy výstižne informujúce o cieľoch, možnostiach i rozsahu rozvíjaných psychologických aktivít. Takto boli účastníci schôdzok v poslednom období informovaní o práci psychológov v Československom výskumnom ústave práce, o činnosti nár. podniku Psychodiagnostické a didaktické testy a o pôsobnosti Krajskej psychologickéj výchovnej kliniky a Strediska pre voľbu povolania. Ďalšou a nie menej zaujímavou náplňou schôdzok ZOS sú referáty z návštev psychologických pracovísk alebo kongresov v zahraničí. V poslednej dobe sa referovalo o 16. medzinárodnom kongrese aplikovanej psychológie v Amsterdame, o sympóziu o alkoholizme v USA a o 19. medzinárodnom psychologickom kongrese v Londýne.

Aké sú ďalšie plány našej oblastnej skupiny? Vzhľadom na to, že počet väčších psychologických pracovísk schopných vyplniť program jedného zasadnutia nie je nevyčerpatelný, mieni výbor ZOS organizovať pracovné schôdzky k takým odborným témam, ktorými sa zaoberá viacero ľudí z rozličných pracovísk. Výbor si uvedomuje, že stav súčasnej (ale iste prechodnej) konjunktúry psychológie sa nepriamo odráža v zníženom záujme o stavovské dianie, o hlbší rozbor a konfrontáciu vlastných výskumných i profesionálnych problémov. Očakáva však, že tento prechodný konjunkturálny „boom“ bude stlmený vlnou nových mladých psychológov, ktorí absolvujú vysoké školy v najbližších rokoch. A tak snaha vyhnúť sa formálnym schôdzkam a rozvíjať informovanosť a zmysel pre kritiku, ktorou je poznamenaná aktivita výboru ZOS, iste prinesie v pravý čas svoje ovocie.

V. K.

III. ZJAZD SLOVENSKÝCH PSYCHOLÓGOV

Ako už bolo oznámené, III. zjazd slovenských psychológov sa bude konať v prvých aprílových dňoch 1970 v Tatranskej Lomnici na tému „Psychológia a zdravý vývin osobnosti“. Na zjazde odznejú úvodné syntetické referáty a v štyroch paralelizovaných sympóziách prihlásené referáty účastníkov. V programe zjazdu sa venuje veľká pozornosť aj diskusii o stavovských a profesionálnych otázkach. Neprihlásení záujemci o zjazd sa môžu ešte prihlásiť na adrese Slovenská psychologická spoločnosť, Kocelova 17/III, Bratislava. Zjazdový poplatok pre členov SPS je 60,— Kčs, pre nečlenov 100,— Kčs. Súhrny prihlásených referátov budú účastníkom zjazdu k dispozícii.

JAK DÁLE ORGANIZOVAT VYSOKOŠKOLSKÉ STUDIUM PSYCHOLOGIE

System odborného studia psychologie zaznamenal na našich univerzitách v uplynulých 20 letech velmi výrazné změny v rozsahu i struktuře. Přesto však odborná veřejnost není s nynějším stavem zcela spokojena a nově ustavená Česká psychologická společnost si klade proto za jeden z hlavních úkolů pro nejbližší období projednání těchto aktuálních otázek v rámci plánu celkové koncepce rozvoje psychologických věd.

Jaký je nynější stav na tomto úseku a které problémy nás znepokojují? Po druhé světové válce dochází v celém světě ke změně poměrů mezi t.zv. akademickou a neakademickou psychologií v tom smyslu, že převážná část absolventů odborného (jednooborového) studia se uplatňuje profesionálně mimo universitní a výzkumná pracoviště, zejména ve zdravotnictví, v průmyslu, dopravě, obchodu, ve školství, vojenství a dalších odvětvích praxe. Z této skutečnosti vyplynuly požadavky na novou, širší náplň výuky psychologie, která se v ČSSR projevuje tím, že odborné studium zhruba do 5. semestru (nyní do první státní zkoušky) se zaměřuje na tradiční předměty (obecná psychologie a psychologie osobnosti, vývojová psychologie, sociální psychologie, psychologická metodologie, experimentální a příp. psychodiagnostické metody), vedle nichž poměrně velkou část výuky zaujímají biologické disciplíny (biologie, anatomie a fyziologie, neurofyziologie), filosofické disciplíny včetně logiky spolu s jazykovou přípravou a ostatními předměty společného základu, studium ve vyšších ročnících je pak profilováno třemi základními speciálními disciplínami, které jsou významné pro profesionální uplatnění na praktických pracovištích (pedagogická a klinická psychologie, psychologie práce). Kromě přednášek a seminářů jsou zde důležitou formou studia stáže a praktický výcvik posluchačů, umožňující ovládnout psychologické metody v praxi a seznámit se s řešenou problematikou terénních pracovišť. Souběžně pokračují některé vybrané přednášky a semináře z obecné psychologie, statistiky a dalších oborů (poradenství, vojenská psychologie, soudní psychologie, psychologie trhu aj.).

Druhá státní zkouška, která předpokládá zpracování a obhájení písemné diplomové práce většího rozsahu, je orientována jednak na hlubší zvládnutí látky z obecné psychologie a psychologie osobnosti spolu s psychologickou metodologií, jednak na profilující speciální předměty (psychologie práce, klinická a pedagogická psychologie). Podle nového návrhu by si mohl posluchač volit ke státní zkoušce pouze jeden z profilujících oborů, z ostatních by složil předtím předmětovou zkoušku. Vyskytují se i názory, že by se studium od první státní zkoušky mělo zcela specializovat.

Podle současného stavu ve světě lze vysokoškolské odborné studium zhruba rozdělit do 3 cyklů:

1. všeobecné psychologické vzdělání,
2. specializace,
3. příprava pro vědecko-výzkumnou práci, pro doktorát.

Otázkou je, kedy má nastoupit specializace a zda je možno ji dosáhnout ještě na universitě či vyžaduje-li nutně předchozí praxi a další studium.

Dosavadní zkušenosti svědčí, že uplatňování psychologie ve společenské praxi vyžaduje vysoce kvalifikovaných odborníků pro danou oblast a že pouze všeobecné vzdělání v psychologii nebo „orientační“ specializace nestačí. Dosažení plné profesionální specializace mělo by být podmínkou pro zastávání samostatného a vedoucího místa psychologa na všech vědecko-praktických pracovištích (ve školství, v průmyslu a dopravě, ve zdravotnictví a jinde). V našem školském systému je k tomu nejvhodnější forma postgraduálního studia (vedle příslušné praxe, a to pokud možno pod odborným vedením).

Zatím ještě není plně vyjasněna otázka *základních profesionálních specializací a specializací nástavbových*.^{*} Od konference ve Smolenicích v roce 1957 jsou uznávány za hlavní úseky užití psychologie ve společenské praxi psychologie práce, klinická a pedagogická psychologie.

Pokud jde o poradenskou psychologii, zahrnuje u nás nejméně 3 různé oblasti:

1. výchovné a školní poradenství,
2. klinické poradenství,
3. pracovní poradenství (poradenství pro volbu povolání a poradenství pro zaměstnance).

V tom smyslu je považujeme za nástavbovou specializaci uvedených 3 základních speciálních psychologických disciplín.

Nepochybně významná disciplína, sociální psychologie, neposkytuje profesionální služby přímo veřejnosti, klientům, takže je v universitním systému studia řazena většinou mezi obory všeobecného psychologického vzdělání.

Otevřená je otázka profesionálních specializací v soudní psychologii, ve vojenské psychologii, psychologii sportu, které obsahují většinou komponenty jedné nebo několika základních psychologických specializací (kli-

* Počet základních profesionálních specializací v psychologii je obvykle nižší než počet sekcí v psychologických společnostech a než počet různých psychologických disciplín, jichž se odhaduje kolem 50. Důležitým kritériem je poskytování odborných služeb veřejnosti, jednota předmětu a metodologie oboru, dále se jistě uplatňují vlivy tradice i místních podmínek.

Ve Spojených státech uděluje zkušební komise pro profesionální psychologii při APA (Amer. Board of Examination in Profess. Psychology) separátní diplomy (certifikáty) z klinické a poradenské psychologie a z průmyslové psychologie.

Ve Francii je možno v t.zv. druhém cyklu studia (Institut de Psychologie, Paris) dosáhnout 6 různých diplomů:

1. z psychologie experimentální a srovnávací,
2. z průmyslové psychologie,
3. z patologické psychologie,
4. z psychologie školní,
5. ze speciální psychopedagogiky,
6. ze sociální psychologie.

Předpokladem pro dosažení specializovaného diplomu je licenciát z psychologie, který odpovídá zhruba naší první státní zkoušce. Licenciát zahrnuje složení zkoušek z obecné psychologie, z psychologie dítěte a dospívání a ze sociální psychologie. Posluchači kteří dosáhnou alespoň dvou specializovaných diplomů, se mohou připravovat pro diplom psychologa-experta a pro vyšší studium, pro doktorát.

nické psychologie, psychologie práce, pedagogické psychologie). Bylo by proto možno je považovat rovněž za nástavbové obory.

Pojem profesionálních specializací v psychologii měl by být přesně vymezen v připravovaném návrhu zákona o psychologickém povolání spolu s uvedením kvalifikačních požadavků, platností diplomů, složením zkušebních komisí a pod. Je to jeden z předpokladů úspěšného uplatňování psychologie ve společenské praxi, kde dochází často k zásahům nekompetentních nebo nedostatečně kvalifikovaných osob, jimiž je společnost nezdědka poškozována. Cílem je zajistit vysoký profesionální standard odborné práce, jaký je obvyklý v jiných zemích s delší psychologickou tradicí.

Na základě usnesení vlády č. 52 zahájily u nás v posledních letech některé obory na filosofických fakultách postgraduální studium. Patří mezi ně také psychologie, kde bylo otevřeno v letech 1968—1970 postgraduální studium psychologie práce. Studium, které má minimální rozsah 200 hodin přednášek a cvičení, je ukončeno písemnou prací a závěrečnou zkouškou před komisí. Absolventi mají získat označení odborné způsobilosti pro danou specializaci.

Málo propracovaná je zatím rovněž příprava psychologů pro vědeckou a výzkumnou práci. Je třeba říci předem, že dosavadní diplomové práce jsou řešeny na zadané téma pod vedením učitele a nemohou až snad na výjimky plnit funkci samostatné disertační práce pro doktorát. Studium pro doktorát trvá na zahraničních universitách zpravidla několik roků (po absolutoriu).

Příprava k vědecké práci v různých oborech psychologie (včetně přípravy pro aplikovaný výzkum) by vyžadovala daleko ve větší míře než dosud účast nadaných posluchačů vyšších ročníků a absolventů na výzkumných projektech, zvládnutí výzkumné metodologie v teorii i praxi, osvojení si složitějších matematicko-statických procedur včetně používání počítačů. To je možné na příkl. při úzké spolupráci katedry s vědecko-výzkumným pracovištěm (Psychologickým ústavem).

Zatím není rozhodnuto, zda zůstane zachován nynější systém vědecké přípravy pro dosažení vyšších vědeckých hodností (CSc., DrSc.).

Při nynějším vysokém počtu posluchačů a nevybudovanosti vědecko-výzkumné základny (alespoň v některých oblastech státu) je vážnou brzdou vědecko-pedagogické práce na katedrách nízký stav učitelů. Sotva je možno považovat poměr 12 interních učitelů na 250 posluchačů odborného studia za přiměřený a dostačující. Částečná náhrada externími učiteli z terénních pracovišť se může projevit příznivě zejména v úrovni praktické výuky, ale kromě toho je třeba získat ke spolupráci vědecké pracovníky z výzkumných ústavů (jak se děje již v Praze a Bratislavě).

Lze nepochybně očekávat, že i v dalších letech bude přijímáno každoročně na větší katedry v ČSSR 40—60 posluchačů při několikanásobně vyšším počtu zájemců. I když katedry dodrží směrné číslo, bývá vyhověno řadě žadatelů v odvolacím řízení vyššími instancemi. V případě, že by došlo vůbec ke zrušení regulace počtu přijímaných posluchačů, přicházelo by podle nynějšího trendu do prvního ročníku psychologie v ČSSR kolem 1000 absolventů SVVŠ každý rok. Tím by se nynější situace ještě zhruba čtyřnásobně ztížila.

Rozsah výuky klade nesmírné nároky na učitele, zejména při organi-

zaci seminářů a cvičení. Není vzácností, že učitel vede 10—20 i více diplomových prací, absolvuje během roku 200 zkoušek. Hodinové úvazky bývají až dvojnásobně překročené a v tom směru se neliší od střední školy.

Dosud nepatrně zájmu se věnovalo na katedrách složení nově přijímaných posluchačů. Je známo, že mezi nimi stále převládají silně ženy. Zájmové zaměření žadatelů o studium psychologie, jak zjišťujeme, často neodpovídá stávající společenské potřebě v psychologické profesi, dochází k rozporům tím, že na některé obory se orientuje velký počet uchazečů, ačkoliv možnosti umístění jsou malé (na příkl. psychologie umění aj.), jinde je třeba posluchače získávat až v průběhu studia. Informace o psychologii na střední škole je s ohledem na možnosti praktického uplatnění a současný vývoj nedostatečná, desinformující vliv má také populární vědecká literatura.

Zdá se, že fakulty nevitají s nadšením kvantitativní růst posluchačů na katedrách psychologie, které jsou nyní vesměs nejsilnějším oborem, a to s ohledem na prostorové, materiální a personální požadavky s tím spojené. Ještě nedávno se argumentovalo, že jde o přechodný stav a tak zůstávalo řadu let při starém vybavení a nyní se problém stává chronickým. Nynější stav posluchačů psychologie představuje přibližně desítinásobek počtu v roce 1960.

Uvedené skutečnosti vyžadují si vypracování plánu rozvoje psychologických věd, který by byl realizován kompetentními místy. Při jeho zpracování by se mělo vycházet z analýzy těchto faktů:

1. jaký je celosvětový trend na úseku všeobecného psychologického vysokoškolského vzdělání, profesionální specializace a přípravy k vědecko-výzkumné práci,
2. jaké jsou podmínky na vědecko-pedagogických pracovištích k tomu, aby zajistila efektivně společenský úkol přípravy více než 1000 zapsaných posluchačů v nejbližších 5 letech,
3. jaký je stav vědecko-výzkumné základny v psychologii v různých oblastech státu a v jednotlivých oborech psychologie,
4. jak byli rozmístěni absolventi v posledních letech,
5. jaký je početní poměr mezi pracovníky, zaměstnanými na vědecko-výzkumných, vědecko-pedagogických a praktických pracovištích psychologie,
6. jaké jsou počty plánovaných míst psychologů v jednotlivých resortech pro nejbližší léta (do roku 1975, 1980), jaká pracoviště mají být zřízena, s jakým vybavením a obsazením se počítá,
7. jak je zajištěna bibliografická a dokumentační služba, nákup zahraniční literatury, jaký je program vydavatelské činnosti.

Ve svém příspěvku jsem nemohl zdaleka vyčerpat všechny aktuální problémy (výuka psychologie a jazyková příprava na SVVŠ, zahraniční stáže a studium posluchačů a absolventů, specifické profesionální problémy psychologů v praxi a j.). Očekáváme rozvinutí diskuse na širokém odborném fóru, která by přispěla ke komplexnímu řešení nastíněných otázek.

STANDARDIZACE TESTŮ A STANDARDIZACE TESTOVÝCH
MANUÁLŮ

Ú v o d e m

Procházíme obdobím, kdy se úloha psychologie ve společenské praxi stále více uznává a očekává se od ní, že se bude významně podílet na obrodě našeho života. Je to správné. Zanedbávání lidského faktoru a speciálně faktoru lidské *osobnosti*, které je typické pro každý dogmatismus, zanechalo zhoubné následky a projevilo se v posledních letech jako vakuum volající po zaplnění. Nejnápadnější je to v průmyslu, kde se také nejvýše vzedmula vlna psychologické konjunktury.

Uplatnění psychologie je součástí *humanizačních snah*. Psychologie má pomoci uvést ve skutek to, po čem se vždycky volalo, ale co zůstávalo na papíře nebo v ústech řečníků: že člověk a jeho svobodná seberealizace jsou účelem všeho našeho počínání a že tedy ve světě práce lidský faktor musí mít výsadní postavení nikoli prostředku, ale nejvyššího účelu.

Největší konjunkturu má patrně psychologická diagnostika, laicky řečeno psychotechnika nebo krátce „testování“, od kterého se očekává pomoc při výběru a rozmísťování pracovníků, ale také při výběru do škol, při diferenciaci apod. Tato okolnost je velmi závažná. Jestliže platí, že psychologie se dá *právě tak dobře prospěšně využít jako zneužít* a natropit — třeba z nedostatku skutečné odbornosti — víc škody než úžitku, pak o „testování“ to platí dvojnásob. Odborně prováděna a odpovědně uplatňována může psychologická diagnostika předejít mnoha životním zklamáním a ztroskotáním, nemluvě o záchraně zdraví a životů při prevenci dopravních a jiných pracovních nehod. Jako podklad pro *objektivní a spravedlivé rozhodování v práci s lidmi* může významně napomoci k tomu, aby schopnosti a prospěšné povahové vlastnosti byly základem rozhodování personálních pracovníků. Naproti tomu šarlatánské, neodborné testování a neodpovědné rozhodování na jeho základě nejen profanují psychologii, ale přímo poškozují ty, o kterých se rozhodlo nespravedlivě.

V této situaci, kdy se u nás od psychodiagnostiky tolik očekává, je třeba věnovat tomuto oboru aplikované psychologie veškerou péči. Na prvním místě jsou jistě etické otázky vyšetřování a posuzování lidí. Na druhé místo patří zvyšování odborné kvalifikace.

Třetím hlavním problémem jsou *vědecky podložené* diagnostické metody a pomůcky, které jsou tématem tohoto článku. Situace u nás není po této stránce utěšená. Násilná diskontinuita v padesátých letech není dosud překonána. Často se setkáváme jednak s nedostatečnou kritičností vůči diagnostickým metodám, které jsou k dispozici, jednak s neuváženým zaváděním nových metod, které bývají sice vtipné a vynalézavé, ale nejsou řádně ověřeny. Psychologové, kteří nejsou specialisty v psychodiagnostice, si někdy plně neuvědomují mnohostrannost všech technik konstrukce, ověřování a standardizace testů, anebo předkládají, že používané testy splňují všechny požadavky kvality. To je celosvětová situace. Metody konstrukce a standardizace testů zahrnují použití řady matematicko-sta-

tyto katedry: katedra psychologie filosofické fakulty UK v Praze, Celetná 20, katedra psychologie FF UJEP v Brně, A. Nováka 1, katedra psychologie FF PU v Olomouci, Křížkovského 10 a katedra psychologie FF UK V Bratislavě, Gondova 2.

Sekce psychologie práce České a Slovenské psychologické společnosti sdělí na požádání jména svých členů, kteří pracují v určité územní oblasti a jména psychologických vědeckých institucí, které se zabývají aplikovaným výzkumem v psychologii práce a poskytováním odborných psychologických expertiz, konsultací, školení a pod.

Sekce, které odpovídají za úroveň odborné činnosti psychologů práce, budou organizovat oponentury řešených výzkumných úkolů a účastní se při posuzování odborné kvality poskytovaných psychologických služeb pro podniky.

V rámci přípravy podrobného plánu rozvoje psychologie práce v ČSSR v letech 1970—1980 žádáme podniky, oborová ředitelství a jiné instituce, které hodlají zřídit nové pracoviště psychologie práce, aby nám sdělily:

1. rok plánovaného zřízení psychologického pracoviště, počet plánovaných míst psychologů práce, technických a administrativních pracovníků,
2. zda počítají se zřízením psychologické laboratoře,
3. nehodlají-li zřídit vlastní psychologické pracoviště, zda a v jakém rozsahu chtějí používat služeb vědeckých ústavů v oboru psychologie práce (zadáváním úkolů aplikovaného výzkumu, expertiz, konsultací, dokumentační služby ap.),
4. jméno odpovědného pracovníka, pověřeného otázkami uplatňování psychologie práce na podniku, oborovém ředitelství, instituci a pod.,
5. svoje náměty ke zlepšení odborných služeb psychologie práce.

V současné době působí v ČSSR asi 180 psychologů práce. Na katedrách psychologie filosofických fakult v Praze, Brně, Olomouci, Bratislavě a Košicích je zapsáno více než 1000 posluchačů odborného studia psychologie, z nichž značná část se bude věnovat psychologii práce. Je proto možno očekávat, že potřeby podniků budou v nejbližších 5 letech v podstatě uspokojeny.

Závěrem bychom chtěli vyjádřit přesvědčení, že jenom vysoká odborná kvalita poskytovaných psychologických služeb spolu s vědomím společenské odpovědnosti mohou být přínosem pro naše národní hospodářství.

Dr. J. Ch. Raiskup,
 předseda sekcie psychológie práce
 Slovenskej psychologickéj spoloč-
 nosti, VÚHPChP, Dukelská 20,
 Bratislava

Doc. dr. B. Chalupa, CSc.,
 předseda sekce psychologie práce
 České psychologické společnosti,
 FF UJEP, A. Nováka 1, Brno

XIX. MEDZINÁRODNÝ PSYCHOLOGICKÝ KONGRES V LONDÝNE

Všeobecná charakteristika, organizácia a náplň kongresu

XIX. medzinárodný psychologický kongres sa konal 27. 7.—2. 8. 1969 v budovách University College v Londýne. Organizovala ho Medzinárodná únia psychologickéj vedy a Britská psychologická spoločnosť. Prezidentom kongresu bol prof. G. C. Drew, patronom princ Philip. Jedným z rečníkov na slávnostnom otvorení bol britský minister zdravotníctva a sociálneho zabezpečenia. Otvorenie i zakončenie kongresu sa konalo v mohutnej Royal Festival Hall. Kongresu sa zúčastnilo vyše 2000 psychológov, najviac účastníkov bolo, pochopiteľne, z USA.

Pracovný program kongresu prebiehal v 5 paralelných zasadaniach. Jadrom kongresových jednaní boli sympózia. V dopoludňajších hodinách prebiehali tzv. dlhé sympózia, ktoré trvali 3 hodiny a popoludní 2 krátke sympózia, prehľady alebo prednáškové zasadania v trvaní 1 a pol hodiny. Súbežne s nimi bežali 2 popoludnia s premietaním odborných filmov a okrem toho sa uskutočnili 2 večerné prednášky. Celkove bolo 22 dlhých sympózií, 30 krátkych sympózií, resp. prehľadov a 25 prednáškových tematických okruhov. Rečníkov na sympózia si pozývali organizátori sympózií a ich prijatie schvaľoval programový výbor, ktorý okrem toho organizoval niekoľko špeciálne pozvaných rečníkov, resp. prednášky. Prednáškové tematické okruhy boli zostavené zo „zaslaných“ prednášok. Okrem toho existovali tzv. papers for review, ktoré sa neprednášali a slúžili ako jeden z podkladov pre úvodný prehľadový referát.

Pre konkretizáciu predstavy o tematických okruhoch, ktoré sa preberali na kongrese možno uviesť aspoň niekoľko názvov tzv. dlhých sympózií:

- Sociálne faktory v detstve a adolescencii,
- Behaviorálna terapia,
- Modely pamäti,
- Psychológia zvierat,
- Ludská agresia a sociálny konflikt,
- Vývojové a špecifické obmedzenia,
- Stratégia v učení a kognitívnych procesoch,
- Jazyk a reč,
- Biologické, sociálne a jazykové faktory v psycholingvistike,
- Vývoj správania,
- Sociálna psychológia,
- Modely v teórii osobnosti,
- Fyziologické a biochemické mechanizmy učenia a habituácie,
- Neverbálna komunikácia,
- Kognitívny vývoj,
- Novší výskum spánku a snov.
- Abnormálna psychológia.

Osobitné sympóziu sa venovalo komunikácii psychologických informácií. Už samotné zaradenie takéhoto sympózia do programu kongresu podčiarkuje význam tejto otázky. Vzájomná informovanosť psychológov

vo svete je nedostatočná a je horšia v Európe ako v Amerike, a to pre obťažnejšie cestovanie, jazykovú diferenciaciu i malý počet časopisov. Informácie prichádzajú skôr z Ameriky do Európy, Európa sa príliš amerikanizuje a málo ovplyvňuje Ameriku i samu seba. Podľa Krantzovho referátu európski psychológovia nie sú spokojní s doterajšími možnosťami kontaktov, ba sťažujú sa aj na nedostatočnú „spätnú väzbu“ vo vnútri vlastnej zeme (!). V Európe je „príliš mnoho generálov“. Zaujímavý je aj jeho názor, že americká psychológia sa vyvíja príliš uzavrene a nie je dosť schopná prijímať nové podnety z rozvíjajúcej sa európskej psychológie.

Komunikatívne kanály sú technologicky zaostávajúce; časopisy majú pomerne značné meškание s uverejňovaním, rozosielanie preprintov sa plne neosvedčilo, dostávajú sa len na známe adresy. Časopisy môžu nahradit informačnú interakciu len do určitej miery. Prudký rozvoj psychológie má následok, že na kongresoch, konferenciách a prednáškových zasadaniach psychológovia stále viac pasívne počúvajú a stále menej rozumejú v dôsledku používania diferencovanej terminológie danej tematiky, ktorú ostatní nemusia poznať. Najvýznamnejšou cestou ako vzájomne ovplyvňovať jednotlivé myšlienkové smery, odbory i regionálne oblasti je vysielanie pracovníkov (najmä mladších) na dlhodobé pobyty. Ukazuje sa tiež nevyhnutná požiadavka kontinuálnej postdoktorálnej edukácie. Odporúčajú sa malé konferencie na špecifické, úzke témy a tzv. letné školy.

Hojne navštívená bola večerná prednáška prof. D. E. Broadbenta (Anglicko) na tému „*Teória a aplikácia v psychológii*“, čo je ďalšou témou všeobecného záujmu. Prof. Broadbent obhajoval tézu, že aplikovaná psychológia sa častejšie nemôže oprieť o teoretickú psychológiu a musí si nezávisle na nej vyvíjať vlastnú konceptuológiu a riešiť si určité problémy aj v predstihu, čo potom spätne vplýva na teoretickú psychológiu. Niektoré aplikované odbory ťazia z toho, že pri riešení teoretických otázok sa objavujú aplikačné možnosti. Oveľa častejšie je však aplikovaná psychológia postavená pred otázky, ktoré prichádzajú z reálneho života, vyžadujú krátkodobé odpovede, ktoré sa nedajú vyvodit zo známej teórie, pričom je potrebné konkrétne otázky praxe reformulovať a snažiť sa teoreticky koncipovať „o čo ide“. Niektoré konkrétne otázky vedú k riešeniu, ktoré má obmedzenú generalizáciu pre špecifickosť až výnimočnosť riešenej situácie. Na druhej strane, použitie teoretickej úvahy v konkrétnej situácii môže stroskotať nie preto, že teória je neprimeraná, ale pre neznalosť, čo všetko hrá úlohu v danej situácii.

Záverečné zasadanie sa venovalo téme: „*Psychológia v budúcnosti*“, kde bol hlavným rečníkom známy prof. K. M. Pribram. Očakáva veľký prínos holografie pre psychológiu v 70-tých rokoch a prechod od otázok programovania k otázkam konfigurácie. Za veľkú úlohu psychológie pre spoločnosť pokladá poznanie a ovládnutie agresie. Väčšia pozornosť by sa mala venovať psychológii disracionality. Človek sa líši od zvierat najmä veľkým zapojením emócií na kognitívne procesy. Psychológia by mala vypracovať pre život v spoločnosti nové pravidlá hry, nové životné stratégie.

Ďruhý rečník K. Kay (Anglicko) očakáva po roku 2.000 novú koncepciu psychológie, ktorá sa vymaní z doterajšej tradičnosti tým, že na jej rozvoji sa budú aktívne podieľať nové a nové národy s odlišnou kultúrou

tradíciou. Okrem toho psychológia bude mať nové úlohy. Spoločnosť bude žiť vo väčšom informačnom toku. Populačná explózia privedie svet do väčšieho zaľudnenia a obyvateľstvo si dokáže zaistiť potrebnú produkciu. Vynorí sa požiadavka biologickej revolúcie, požiadavka zmeny vo vybavení človeka. Bude nutné chemicky pomáhať psychickým činnostiam, najmä pamäti a bude potrebné riešiť úlohu ako predĺžiť dobu plne afektneho učenia i po 20. roku. Takéto a podobné úvahy o tom, čo psychológiu čaká, vyplývajú z extrapolácie vývoja civilizácie.

Japonec M. Toda mal voľnejší, ale veľmi zaujímavý prejav. Psychológia bude podľa neho najdôležitejšou vedou. Potiaže ľudstva nevyplývajú z veľkej rozšírenosti korupcie, ale z nedostatkov v organizácii. Doterajší organizačný systém (či systémy) sa tvoril pre starý typ informácií, preto to vo svete horí, ako horia transformátory, postavené pôvodne pre malé mesto s malou elektrifikáciou domácnosti, keď tie isté transformátory majú stačiť pre rozvinuté mesto s modernou elektrifikáciou. Transformátory prestavujeme urýchlene, spoločenské organizácie len poopravujeme, a to pomaly.

Už aj z tohto stručného náčrtu vidno, že tematika kongresu bola pomerne značne široká a kongres demonštroval spolupatričnosť veľmi mnohých odborov a disciplín psychologickéj teórie a praxe. Akceptoval mohutný rozvoj psychológie v tých úsekoch, ktoré sa plne opierajú o vedeckú metodológiu, pričom dokázal pretraktovať aj otázky tzv. „všeobecného záujmu“ odborného života psychológov, práve v tomto referáte.

Je iste potešujúce konštatovať solídnu československú účasť na kongrese. Oficiálny zoznam uvádzal 22 pred kongresom registrovaných účastníkov, bol však nekompletný a počet účastníkov z Československa sa odhadoval na vyše 40. Z toho sme mali 15 aktívnych účastníkov, a to 1 vedúceho sympózia (J. Bureš), 7 rečníkov na sympóziách (V. Břichráček, J. Bureš, O. Burešová, O. Kondáš, J. Křivohlavý, J. Linhart a H. Papoušek), 1 diskutéra na sympóziu (J. Srnec), 4 referáty prijaté k prednesu (J. Exner, Z. Jelínková, D. Kováč a I. Šípoš) a 2 články pre prehľad napr. Francúzsko malo 33 aktívnych účastníkov. na sympóziách (E. Holas a D. Svorad). Pre porovnanie možno uviesť, že napr. Francúzsko malo 33 aktívnych účastníkov.

(V budúcom čísle uvereníme stanov *International Union of Psychological Sciences.*)

KONFERENCIA SVETOVEJ FEDERÁCIE VEDECKÝCH PRACOVNÍKOV O EURÓPSKEJ VEDECKEJ SPOLUPRÁCI

V apríli minulého roku sa konala vo Viedni konferencia, ktorú zorganizovala Svetová federácia vedeckých pracovníkov na tému „Podmienky a možnosti vedeckej spolupráce v Európe“ za účasti 70 vedcov z osemnástich krajín Európy, rovnakým podielom z východnej i západnej. Konferencii je venované číslo 4—5/1968 časopisu *Vedecký svet*, ktorý vychádza v Londýne vo *World Federation of Scientific Workers*, 40 Goodge Street, London, W. 1, medzi iným česky a slovensky. Z neho vyberáme niektoré zaujímavé myšlienky, ktoré odzneli v referátoch konferencie.

Švédsky vedec Carl - Göran Hedén v referáte „Perspektívy preukazov alebo osvedčení pre vedcov“ predniesol „Súhrn zásad pre správanie sa vedeckých pracovníkov“ — vedúce zásady v predbežnom návrhu.

1. *Čestnosť a spoločenská zodpovednosť.* Vedec by sa mal usilovať o zisťovanie vzťahu medzi faktami, ale mal by si byť vedomý toho, že sa tento vzťah mení spolu s tým, ako rastie naše vzdelanie. Mal by predkladať svoje výsledky tak, aby ich jeho spolupracovníci pochopili a mali z nich úžitok. „Ich rozšírenie na iných jednotlivcov môže charakterizovať všeobecnú morálnu povinnosť“.

2. *Záujem o ľudstvo.* Láska, manželstvo a rodinný život môžu byť nenahraditeľné, ale sú to neúplné prostriedky k vytvoreniu vlastnej osobnosti. Konštruktívna príťažlivosť k inému jednotlivcovi vyžaduje angažovaný vzťah k širšiemu poslaniu, než je napríklad udržiavanie rodu. Vedec by mal podporovať toto poslanie v službe ľudskému blahobytu. Jeho schopnosť myslieť v komplikovaných pojmoch by mala byť nevyhnutnou podmienkou pre jednoduché politické akcie. Bez nich je jednotlivec, spoločnosť alebo vláda vo veľkom nebezpečí.

3. *Vernosť.* Mnohé spoločenské štruktúry sú jasne neuspokojivé, avšak prinajmenšom zaisťujú rozumný stupeň stability, potrebný pre rozvoj plánovania; preto by vedec mal byť pokiaľ ide o podporu drastických zmien opatrný, iba ak by miestny kultúrny charakter a rozvoj privádzal blahobyť ľudstva do nebezpečenstva. Vtedy musí pamätať, že je vernosť dvojaká: svojej zemi a ľudskej spoločnosti ako celku. Riešenie tohoto problému je osobnou záležitosťou, ale vedec musí svedomite analyzovať dôvody svojho rozhodnutia. Môže napríklad upadnúť v pokušenie opustiť svoju zem, pretože jeho kvalifikácia môže byť maximálne využitá inde. Táto zodpovednosť voči vede musí byť však uvedená do rovnováhy so zodpovednosťou voči vlastnej zemi, ktorá ho pravdepodobne potrebuje najviac. Najhoršia vec, ktorá sa môže zemi stať je príliš neskoré predvídanie tejto skutočnosti.

4. *Znášanlivosť.* Vedec si musí uvedomiť a chápať, že jeho kolegovia, ostatní spolupracovníci môžu získať tým, že si budú rozumieť, bez ohľadu na prístupy k realite, ktoré nikdy nemôžu byť zrovnávané do stupnice hodnôt. To platí aj o inteligencii, iba, že môže byť jej využívanie predmetom hodnotiacich súdov, ktoré pokiaľ ide o vedcov, by mali byť usmerňované skromnosťou.

5. *Skromnosť.* Jedným z dôvodov, prečo sa vedci musia snažiť byť skromnými je, že mechanizmus psychologického výberu, podľa ktorého si vybrali svoje povolanie, ktorý by mohol v ich osobnosti vyvolať podivné rysy, čo však neznamená nič negatívneho, odráža iba skutočnosť, že svedomitosť a disharmónia môžu byť rôzne strany tej istej mince.

6. *Záujem o budúcnosť.* Vedec má druhý dobrý dôvod, aby pestoval skromnosť v znalosti prírody, ktorá by mala dať človekovi a jeho inštitúciám perspektívu. To by tiež malo vytvoriť zmysel pre spoluprácu na ekologickom poli, že by sa nevychádzalo zo systému hodnôt, ktoré náhodile ovládajú epochu.

Výťah z referátu T. P. Januševskej zo Sovietskeho zväzu: ... Veda je

spoločenským produktom, ktorý nie je založený na výsledkoch izolovanej práce alebo dôsledkom špecifických výdajov a snáh; je výsledkom celej predchádzajúcej činnosti spoločnosti, tvorčou akumuláciou a novou interpretáciou toho, čo ľudský génus už realizoval. Preto vedecká práca nie je len kolektívna, ale univerzálna.

Vedec a občan, mier a pokrok — tieto spojenia sú veľmi časté. Humanistické ciele vedy a vznešené ideály mieru sa zhodujú, sú neoddeliteľné. Vedec, ktorý sa zúčastňuje spoločenského a politického života... môže lepšie a rýchlejšie definovať spoločenský základ svojho prejavu, môže rozumieť skôr a lepšie než ostatní možným dôsledkom toho alebo onoho vedeckého prejavu pre ľudstvo. Preto mienenie vedcov nemôže zlyhať pri ovplyvňovaní politiky štátov.

Moderné vedecké poznanie je charakterizované nezmerným množstvom oblastí a smerov. Vo väčšine prípadov nie je možné, aby významné vedecké problémy riešil jeden vedec alebo jedna skupina vedcov. Je potrebné sústrediť vedecké úsilie a prostriedky k organizácii a koordinácii tejto činnosti v národnom a medzinárodnom meradle.

Sovietski vedci sa domnievajú, že medzinárodná spolupráca vo vedec-
kom výskume sa nevyhnutne stane hlavným činiteľom pokroku ľudstva. Existujú všetky podmienky k jej rozvoju. Preto majú tieto tendencie budúcnosť.

Spracoval —rk—

PRAŽSKÁ KONFERENCE „PSYCHOLOGIE LIDSKÉHO UČENÍ“

Konference „Psychologie lidského učení“ (Praha 14.—19. července 1969) uskutečnila poprvé mezinárodní setkání psychologů z východních a západních zemí o problematice, která je dnes v celosvětovém měřítku pokládána za prvořadou: jde o vztahy učení k motivaci a aktivaci, ke kognitivním procesům a myšlení, dále k symbolickým a jazykovým procesům a konečně jde o objasnění jeho mechanismů fyziologických. Chápeme-li učení jako proces změn na úrovni energeticko-aktivační, dále na úrovni sémanticko-myšlenkové a regulativní a zároveň jako metaregulační proces, schopný tyto změny v určitém smyslu řídit a účastnit se na jejich realizaci, soudíme, že v učení jde o děje, které spolu s procesy rozhodování a kognitivně informačními procesy se dotýkají samotných základů psychické činnosti. Konference nebyla plánována jako teoretická a metodologická diskuse o koncepcích a pojmech jedné psychologické školy, nýbrž jako konfrontace názorů kognitivních i neobehaviorálních teorií; psychologové východních zemí, včetně sovětských, se většinou hlásí ke kognitivnímu hledisku, částečně k Pavlovově teorii.

Základní hlediska pražské konference lze shrnout do těchto bodů:

1. Konference zdůraznila kognitivní aspekty učení; zřetel ke kognitivním teoriím našel svůj výraz — kromě symposia, vedeného P. C. Wasonem — v úvodních referátech K. Pribrama a W. Metzgera — i ve stanovisku, které vyplynulo z přehledného sdělení. V symposiu „Kognitivní procesy a řešení problémů“ pokračovala analýza otázek kognitivních procesů jako tvořivé činnosti (Wason, Kagan, Holas, Ex-

ner); vycházelo se zde z předpokladu, že ne mechanická paměť, ale heuristická řešení jsou základní.

2. V symposiu o aktivaci a motivaci byly předneseny referáty o novém pojetí motivace Berlynem, Nuttinem, Heckhausenem, Fowlerem aj. rozpracovávaném výzkumně. Jde o autory z různých škol, mezi nimiž byl hledán společný jazyk.
3. Zřetel ke kognitivním aspektům našel svůj výraz i v symposiu o psycholinguistické problematice; byl zde položen důraz na sémantické procesy (Martin, Cazacu, Clark, Olson aj.) a na modely vnímatele řeči (Lane).
4. Zřetel k fyziologickým mechanismům učení byl vyjádřen jednak o symposiu o paměti a podmiňování, jednak ve stupním referátu K. Pribrama. I zde došlo ke konfrontaci klasických hledisek S — R o vyšší nervové činnosti (dr. Dostálek, Glaser, Bajič, Voss) a těmi fyziologickými výzkumy, které vycházejí z kognitivních, strukturálních a kybernetických hledisek (K. Pribram).

Vzhledem k tomu, že konference probíhala jako konfrontace různých psychologických škol, slyšel posluchač nemalé množství termínů. Vyjmenujeme z nich alespoň klíčové: diskriminace či diferenciacce, asociace, arousal (aktivace), confirmace, posílení, incentive, hodnota odměny, informace, disonance, dovršení výkonu, pozornost, utilita, reprezentace, podnětové kódování, třída hodnot, řízení a kontrola, krátkodobá a dlouhodobá paměť, opakování, interference, nejistota, semantika, povrchová a hloubková struktura aj. (viz K. H. Pribram, Shrnutí).

Hlubší rozbor ukazuje, že za touto pojmovou varietou lze odhalit jazyk, který byl společný všem účastníkům konference, a který naznačuje jednotné koncepční jádro. Zmíněná mnohost pojmů zde neznamená roztržštění ale naopak obohacení zkoumané problematiky. Např. jsou vnitřní vztahy, jak ukázal Pribram, Berlyne, Trabasso aj. mezi pojmy pozornosti, pamětní konsolidace a posílení. Úzké vztahy jsou rovněž mezi pojmy „arousal“ a „drive“, i když mezi nimi existují zároveň odlišnosti např. v pojetí fyziologickém, v pojetí klinické psychologie a psychologie učení. Rovněž Estes upozornil na to, že za různými pojmy se skrývají společné problémy: upozornil např. na paralelu mezi asociačními stavy a stavy paměti, na vztahy mezi asociačními stavy a pozorností, na vztahy mezi diskriminačním učením, podnětovým kódováním a procesy selekce podnětů i odpovědí apod. Dále Estes ukázal na možnost teoretického zobecnění pomocí matematických modelů a metodou simulace na počítači; matematické modely jsou tu funkčně zapojeny do psychologické teorie.

Pokusíme se o teoretické zobecnění výsledků konference tím, že najdeme společné kategorie a společný jazyk spojující jednotlivá symposia a jednotlivé referáty. Jde tu předně o kategorie *struktury* a její *dynamiky* (struktura v jazyku odpovídají jména a dynamice odpovídají přísudky); k nim se druží další dvě základní kategorie, v nichž uvažují psychologové: *prostor* a *čas*. Tím dostaneme matici čtyř základních kategorií (myšlenka této matice pochází ze shrnutí K. H. Pribrama); rozdíly v pojetí těchto kategorií ukáží na shody či neshody mezi jednotlivými autory, případně i mezi závěry ze symposií.

	Struktura	Dynamika
Prostor	percepce	motivace
Čas	poznání	úsilí

Pribram se zabýval v kategorii struktur *konfigurací* a *diskriminací*, s hlediska dynamiky *incentivy* a *zaměřením*. Metzger objasnil vývoj kategorie struktury v psychologii učení. Berlyne v kategorii struktur mluví o *arousal* — *informaci* a *konfirmaci*, v kategorii dynamiky o *incentiva* a *intenci*; Nuttin a Heckausen se omezili na prostorové aspekty; Heckausen na místo Berlynových pojmů „*informace* a *incentiv*“ mluví o „*disonanci* a *výkonové motivaci*“.

Příspěvek Linharta lze vyjádřit v kategorii struktur pojmy *senzorická informace* a *rozhodování*, v kategorii dynamiky *incentivy* a *hodnocení*. V referátu Wasona byly tyto pojmy více posunuty směrem k *deduktivnímu myšlení* a *usuzování*.

K nalezení jednotného teoretického jazyka přispěl Estes především tím, že naznačil možnost syntézy behaviorálních a kognitivních teorií. Estes ukázal na tři možné způsoby jak vyplnit výše uvedenou matici (pojem struktury a její dynamiky zde podle vzoru Pribrama přesuneme do oblasti jazyka):

I		
	<i>Jméno</i>	<i>Predikát</i>
<i>Prostor</i>	Reprezentace	Asociace
<i>Čas</i>	Podnětové kódování	Třída hodnot
II		
<i>Prostor</i>	Nejistota	Opakování
<i>Čas</i>	Odstranění nejistoty	Interference-Volný interval
III		
<i>Prostor</i>		Kontinuita
<i>Čas</i>	Dlouhodobá paměť	Krátkodobá paměť

V poslední matici není vyplněno „*jméno*“ u speciálního aspektu, ale bylo by je asi možno doplnit určitým stavem paměti.

Zakódování výsledků konference do matic je ovšem zjednodušení a abstrakcí od bohatosti pojmů i nových experimentálních výsledků. Pomáhá však proniknout k hlubší významové struktuře nedávno ukončené konference. Zároveň ukazuje na možnosti pojmové komparace, k níž dnes tato vědní oblast dospěla. Podrobnější údaje o jednotlivých symposiích najde čtenář v 1. čísle Československé psychologie r. 1970.

OZNÁMENÍ ZAHRANIČNÍ KOMISE ČPS O ZAHRANIČNÍCH
KONGRESECH A JINÝCH AKCÍCH V R. 1970, MAJÍCÍCH
VZTAH K PSYCHOLOGII

Zahraniční komisi ČPS se do dnešního dne podařilo zjistit tyto zahraniční akce:

Mezinárodní kongres o výuce hluchých, Stockholm 17.—21. 8.

Adresa: Mrs Rut Madebrink, Lecturer, Special Education, C/0 Reso Fack, Stockholm 1, Sweden

Sedmý světový kongres Mezinárodní sociologické asociace, Varna, Bulharsko, 14.—19. 9.

Adresa: International Sociological Association, Via Daverio 7, 20122 Milan, Italy

Sedmý mezinárodní kongres Mezinárodní asociace pro dětskou psychiatrii a příbuzná povolání, Jerusalem, Izrael, 2.—7. 8.

Adresa: Dr. L. Lebovici, M. D., 3. avenue du Président Wilson 75 — Paris 16e.

Druhý kongres Mezinárodní asociace pro vědecké studium duševní zaostalosti, Varšava, srpen—září.

Adresa: Dr Ignacy Wald, The Psychoneurological Institute, Pruszkow, Warsaw.

Informace v ČSSR podá: Dr Matějček, odd. psychiatrie dětí a mladistvých KÚNZ Praha nebo MUDr Vojtík, ředitel Dětské psychiatrické léčebny v Opařanech u Tábora.

„International Society for the Psychology of Writing“ pořádá kongres v Miláně.

Adresa: Intituto di indagini psicologiche, Corso XII Narjo 57, Milano 20129.

Setkání odborníků v pedagogice, psychologii, ekonomii, komunikaci a kybernetice. Paříž.

Adresa: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Pl. de Fontenoy, Paris 7, France.

Šestý mezinárodní kriminologický kongres. Madrid.

Adresa: Dr Georges Fully, Secretary, General, International Society of Criminology, 2 Place Mazas, 75-Paris 12, France.

Symposium dopravně-psychologické a lékařské, Osijek, Jugoslavie, 16.—18. 4.

Informace v ČSSR: Dr J. Hoskovec, Psychologický ústav KU Praha.

Valné shromáždění Mezinárodní asociace pro výzkum hromadného sdělování, Moskva.

Adresa: International Association for Mass Communication Research, Petit-Chene 18 B, 1003 Lausanne, Switzerland.

Šestý mezinárodní kongres psychopatologie exprese, Istanbul.

Adresa: Prof. Askel, Osmanbey, Sair Nigar Sokak 73/1, Istanbul, Turkey.

Dr A. Kolářský

SPRÁVA

o IV. stretnutí experimentálne pracujúcich psychológov

V dňoch 11.—14. marca 1969 sa konalo v Smoleniciach pracovné rokovanie spojené s rokovaním riešiteľov úlohy štátneho plánu „Problémy všeobecnej psychológie“. Odznelo tu 15 referátov prevažne z oblasti všeobecnej psychológie. O každom sa podrobne diskutovalo, čím sa splnil vytýčený cieľ — posúdenie súčasných projektov a práve ukončených experimentálnych prác. Podrobná správa o rokovaní bude uverejnená v časopise Čs. psychologie.

— * —

Posledný rokovací deň sa venoval optimálnym formám organizácie základného výskumu vôbec a v oblasti psychológie zvlášť. Došlo sa k týmto záverom:

1. Doterajšia forma organizácie v rámci štát. plánu sa v našom prípade nijako neosvedčila a preto od budúceho roku sa nedoporučuje pokračovať týmto spôsobom.

2. Bez ohľadu na to, či bude existovať celoštátne riadený plán alebo plán v rámci našich republík, navrhuje sa toto:

a) poveriť vybrané psychologické pracoviská Akadémie a vysokých škôl, aby v súlade s ich hlavným zameraním rozšírili výskumnú činnosť na princípe kontraktov,

b) prideliť týmto pracoviskám zvláštnu finančnú kvótu (nad existujúcu finančnú dotáciu pracoviska) na financovanie kontraktového výskumu, v ktorom sa riešili najmä tie problémy, kde zameranie a kapacita ústavov je nedostatočná.

Pokiaľ ide o špecificky odborné posúdenie, čo sa do kontraktu zadá a čo nie, toto by prislúchalo pracovisku — v dnešnom chápaní koordinátorovi. Pridelenie prostriedkov pracoviskám by malo uskutočniť Predsedníctvo Akadémie, resp. ním vytvorená komisia (Kolégium).

Pretvorenie formálneho zoskupenia v rámci štát. plánu výskumu je podľa nášho názoru všeobecne nevyhnutné. Kontraktový systém by na protí tomu mohol zvýšiť efektívnosť vedecko-výskumnej práce v širokom meradle a akiste by výdatne pomohol k pracovnému zblíženiu akademických, vysokoškolských a rezortných ústavov.

PhDr. D. Kováč, DrSc.

VALNÉ ZHROMAŽDENIE MEDZINÁRODNEJ ÚNIE
PSYCHOLOGICKEJ VEDY — INTERNATIONAL UNION
OF PSYCHOLOGICAL SCIENCE — IUPS

Pri príležitosti XIX. medzinárodného psychologického kongresu zasadalo 4-krát valné zhromaždenie IUPS. Čsl. psychologická asociácia — ako všetky spoločnosti, ktoré majú viac ako 500 členov — mala dvoch delegátov: doc. dr. O. Kondáša a dr. J. Madlafouska. Posledné zasadanie bolo tzv. otvorené, t. j. bolo prístupné jednotlivým členom národných spoločností. Na programe zasadania boli správy funkcionárov výkonného výboru IUPS, organizačné záležitosti, včítane problému budúcich kongresov, ďalej správy komisie pre publikácie a komunikačné otázky, komisie pre medzinárodnú výmenu študentov a vedcov, správa zástupcu UNESCO, správa o výskume podporovanom IUPS, voľba nových funkcionárov Výkonného výboru IUPS a i.

Zo zasadania vyberáme len niekoľko informácií, ktoré môžu zaujímať našich členov.

International Union of Psychological Science je napojená na UNESCO ako monopolný medzinárodný reprezentant psychológie. Jej činnosť závisí od finančných dotácií Unesca (pre rok 1968 to činilo 9.000 dolárov). Ďalší príjem pochádza z príspevkov národných členských organizácií, ktorý sa zvyšuje z doterajších 10 dolárov členského na tzv. jednotku (na každých 100 členov národnej spoločnosti) na 20 dolárov za jednotku. Príjemné bolo konštatovať, že Čsl. psychologická asociácia patrí medzi tú polovicu členských organizácií, ktoré už vyrovnali svoj príspevok aj na rok 1969.

IUPS vydáva časopis International Journal of Psychology (na jeho vydávanie sa dopláca 1.000 dolárov ročne). IUPS podporuje psychologický výskum a v súčasnosti sa pod hlavičkou Medzinárodnej psychologickéj únie robí výskum analfabetizmu v Ázii, vývoj dieťaťa v Afrike a postoje študentov v Európe. Príspevkom IUPS k Medzinárodnému biologickému programu je príručka, pripravovaná pracovnou skupinou pod vedením S. Biesheuvel-a z južnej Afriky „Methods for the Measurement of Psychological Performance“, Blackwell Scientific Publications, Oxford and Edinburgh, 1969. Spolupráca v Medzinárodnom biologickom programe prispela k zlepšeniu vzťahov s biologickými vedami. Výskum na tému „Ako psychológia prispieva k liberalizácii ľudí“ sa koná na území Pakistanu.

Prof. Leontiev oznámil, že čoskoro vyjde ruský materiál z XVIII. medzinárodného psychologického kongresu, ktorý sa konal v Moskve. Pre cudzojazyčné vydania sa hľadajú obchodné spojenia.

Pripravuje sa 3. vydanie International Directory of Psychologists a je už rozpracovaný trojjazyčný Lexicon of Psychological Terms. Ďalej sa pripravuje publikácia Psychology and International Relations a zostavil sa team, ktorý sa venuje problému výuky psychológie. Pod patronáciou publikačnej komisie IUPS pracuje časopis Psychological Abstracts. Jeho nedostatkom je málo referátov o časopisoch vydávaných v „odľahlých“

jazykoch a referovanie o knihách, čím abstraktá strácajú reprezentatívnosť. Pre uľahčenie medzinárodnej výmeny vedeckých informácií sa žiada, aby redakcie časopisov uverejňovali anglické súhrny, ako aj anglické texty ku grafom a tabuľkám.

Komisia pre medzinárodnú výmenu študentov a bádateľov sa snaží vyhľadávať rôzne možnosti na dlhodobé pobyty. Upozornilo sa, že APA vydala r. 1966 publikáciu *International Opportunity for Advance Training and Research in Psychology*, ako aj na to, že kanadské vyslanectvá majú prehľad o voľných pracovných možnostiach v psychológii.

V rámci spolupráce s UNESCO sú navrhnuté ďalšie výskumné témy, a to „Výuka jazykom“ a „Znevýhodnené deti“. Ďalej chce UNESCO nadviazať s IUPS zmluvu o výskume „Prínos psychológie pre zlepšenie medzinárodného porozumenia a kooperácie“. Koncom r. 1969 má vyjsť kniha UNESCO „Pokrok výskumov v sociálnych vedách“.

Pre budúce funkčné obdobie (1969—1972) boli zvolení títo funkcionári Výkonného výboru IUPS: Prezident prof. R. Russel (USA), viceprezidenti: Prof. A. R. Lurija (ZSSR) a prof. J. Nuttin (Belgicko). 10 členmi Výkonného výboru sa stali: Fraisse (Franciá, doterajší prezident IUPS), Tanaka (Japonsko), Bruner (USA), Pfaffman (USA), Summerfield (Anglicko), Leontiev (ZSSR), Westerlund (Švédsko), Duijker (Holandsko), Tomaszewski (Poľsko), O'Neil (Australia). (Poradie členov výboru je podľa počtu hlasov).

Nakoniec ešte informácia o budúcich medzinárodných kongresoch. Najbližší, t. j. XX. medzinárodný psychologický kongres sa uskutoční r. 1972 v Tokiu. Pre prípravu ďalšieho, t. j. XXI. medzinárodného kongresu dostalo poverenie Francúzsko a bude sa konať r. 1976. Tematika a organizačné formy tokijského kongresu neboli zatiaľ stanovené a Výkonný výbor IUPS očakáva podnety z národných spoločností i od jednotlivých psychologov. Ako prvé námety sa vyskytli: problém agresie, psychologické aspekty študentských nepokojov, účinky oznamovacích prostriedkov najmä na násilnosti a kriminalitu, interetnické vzťahy v medzinárodnej perspektíve.

Doc. PhDr. O. Kondáš,
a
PhDr. J. Madlafousek
predseda a podpredseda ČsPA.

NEDOŽITÉ JUBILEUM DOC. DR. L. KOLÁŘIKOVÉ

Na den 17. prosince 1969 připadají nedožitě šedesátiny doc. dr. Ludmily Kolářikové, dlouholeté pracovnice katedry psychologie v Brně a zakladatelky psychologického ústavu při Palackého universitě v Olomouci. Doc. Kolářiková významně spolupůsobila při výchově dnešní střední i mladší generace a psychologů, zejména brněnských; svými osobními vlastnostmi se jim namnoze stávala více než vysokoškolskou učitelkou. Předmětem jejího studijního zájmu byla zejména psychologie pedagogická, vývojová a psychologie osobnosti. Od roku 1960 nemohla již doc. Kolářiková působit na brněnské katedře psychologie; psychologického dění se však účastnila i nadále publikační činností původní i překladatelskou, referáty na konferencích a sjezdech, přednáškami v okruhu psychologické osvěty a popularizace psychologie, aj. V druhé polovině roku 1967 doc. Kolářiková těžce onemocněla a to právě na prahu své rehabilitace, která jí byla přiznána, ale nemohla se již prakticky realizovat. Zemřela 22. dubna 1968.

Nedožitých šedesátin doc. dr. L. Kolářikové bude vzpomenu v letošním 6. čísle Československé psychologie, kde vyjdou odborné články, věnované k tomuto výročí, i články vzpomínkové. Brněnská oblastní skupina ČPS nadto uspořádá ve dnech 17. a 18. prosince 1969 k počtě uvedeného jubilea slavnostní zasedání.

O. Kolářiková

NOVÍ ČLENOVÉ ČESKÉ PSYCHOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI

V roce 1968 (po vydání adresáře Čs. psychologické společnosti při ČSAV) byli přijati další členové:

PhDr. Helena Čá p o v á,
pracoviště: Ministerstvo vnitra
byt (koresp.): Pionýrů 97, Praha 6-Břev-
nov	tové techniky
byt (koresp.): Praha 4 — Bránik, U dubu
46
MUDr. Ctibor D o s t á l e k, CSc.,
pracoviště: Laboratoř grafických vyšetřo-
vacích metod ČSAV a Psychologický
ústav ČSAV
adr. pro koresp.: Laboratoř graf. vyšetř.
metod ČSAV, Pavillon 11, Praha 8-
Bulovka	Jaroslava P s t r u ť i n o v á,
pracoviště: Pedagogický ústav J. A. Ko-
menského ČSAV
byt (koresp.): Praha 10, Jahodová 2710
MUDr. Alexander F r á t e r,
pracoviště: Kabinet teorie architektury a
tvorby životního prostředí ČSAV Pra-
ha 1, Úvoz 24 (adr. pro koresp.)	PhDr. Ing. Věra P u r š o v á,
pracoviště: Ústav národního zdraví Pra-
ha 10
byt (koresp.): Praha 4, Severovýchodní
IV., 1517/30
Miloš H o r č i č k o, podnikový ředitel Na-
veta n. p., dálk. stud. psych.
pracoviště: Naveta, n. p.
byt: Jablonec nad Nisou, S. K. Neuman-
na 348 (adr. pro koresp.)	PhDr. Věra R ů ť i č k o v á,
pracoviště: Ústav zdravotní výchovy Pra-
ha 2
byt (koresp.): Praha 7, Obránců míru 82
Jaroslav C h a l o u p k a,
pracoviště: katedra psychologie VPA KG
Praha 1, Tychonova 1 (koresp.)	Milan R y m e š,
pracoviště: Vojenská politická akademie
KG v Praze
byt (koresp.): Praha 6 — Vokovice, Půl-
kruhová 30
Alena M o š t á k o v á, prom. ped.,
pracoviště: INORGA — laboratoř výpoč-	PhDr. Pavel S l a v í č e k,
pracoviště: Ústav pro studium na vys-
kých školách technických (ČVUT)
adr.: Praha 1, Na Florenci 25

V r. 1969 dne 24. 1. byli přijati:

Drahoslava Fránová, prom. psych.,
pracoviště: Institut pro výchovu vedou-
cích pracovníků ministerstva chemic-
kého průmyslu, Praha
byt (koresp.): Stodůlky — Háje 726, Pra-
ha — západ

Marta Hubová, prom. psych.,
pracoviště: n. p. Zbrojovka Vsetín
byt (koresp.): Brno 12, Vackova 51

Blanka Jüngerová, prom. psych.,
pracoviště: ÚSNV, Brno — Bohunice
byt (koresp.): Lozibky 71, Brno

Milada Klejnová, prom. psych.,
pracoviště: Psychiatrická klinika, Brno —
Bohunice
koresp.: Dětská ambulance, Psychiatrická
klinika, Brno — Bohunice

Eva Komárová, prom. psych.,
pracoviště: Královopolská strojírna Brno
byt (koresp.): Brno XII, Palackého 95

Libuše Kopřivová, prom. psych.,
pracoviště: CEMO — cementárna Mokrá
n. p., Mokrá, pošta Brno-venkov

Jiří Kožený,
pracoviště: Psychologický ústav ČSAV
Praha
byt (koresp.): Na vrších 544/8, Praha 10
— Strašnice

PhDr. Miloslav Kučera,
pracoviště: Královopolská strojírna Brno
byt (koresp.): Brno — Lesná, Haškova 3

Ilse Slováčková, prom. psych.,
pracoviště: JME, Brno, Lidická 36 (ko-
resp.)

Jan Šopek, prom. psych.,
pracoviště: Královopolská strojírna Brno
byt (koresp.): Brno, Francouzská 90

PhDr. Helena Tabarková,
pracoviště: Nápravně výchovný ústav
Olomouc
byt (koresp.): Olomouc, Božetěchova 4

Helena Vavrdová, prom. psych.,
pracoviště: Fakultní nemocnice Olomouc
byt (koresp.): Olomouc, Polská 44

Jana Ženíšková,
pracoviště: ministerstvo stavebnictví,
Praha
byt (koresp.): Kobyliská 307, Praha 8

Inž. Zdeněk Hajný,
pracoviště: Institut pro vzdělávání pra-
covníků v zemědělství a výživě Sku-
pina výzkumu v personálním řízení,
Praha 1, Těšnov 65
adr. pro koresp.: adresa pracoviště

Zdenka Matoušková,
pracoviště: Katedra psychologie Institutu
MCHP
byt (koresp.): Praha 6, Rooseveltova 31

RNDr. Pavel Osecký,
pracoviště: Psychologický ústav ČSAV
Brno, Katedra numerické matematiky
UJEP Brno, Janáčkovo nám. 2a (ko-
resp.)

Věra Randáková, stud. psychologie,
5. roč.
pracoviště: OÚNZ Praha 6
byt (koresp.): Praha 6, Pionýrů 14

Irena Řeháková, stud. psychol. v 5.
roč.
pracoviště: ÚNZ Praha 3
byt (koresp.): Praha 3, Milešovská 10

Věra Vavříčková, stud. psychol. v 5.
roč.,
pracoviště: Krajský pedagogický ústav v
Plzni
byt (koresp.): Mohylová 59, Plzeň

NOVÍ ČLENOVIA SLOVENSKEJ PSYCHOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI

Od 1. januára 1969 boli za členov SPS prijatí:

9. I. 1969: Diešková Viera, Sopko Roman (mimoriadne členstvo) Stanko Juraj (mi-
moriadne členstvo)
13. II. 1969: Holečková Eva, Karasová Helena (mimoriadne členstvo) Pavlovkin Mi-
chal, Záhorský Teodor.
12. V. 1969: Chudý Štefan, Kollárik Teodor.
30. VI. 1969: Kontrová Marta.
- K 31. X. 1969 mala Slovenská psychologická spoločnosť 144 riadnych a 8 mi-
moriadnych členov.

Česká televize,
odbor perspektívnej koncepcie,
 hľadá psychologa, ktorý by chcel spolu-
 pracovať na vytváraní koncepcií v oboru
 práce a medziľudských vzťahů v Českej
 televízi. Úkoly jsou spojeny s pripravova-
 vanou výstavbou televízneho strediska
 v Praze na Kavčích horách a plánova-
 ným budovaním televíznych stredisek v
 Brně a v Ostravě. Působnosť útvaru pro
 celou oblast ČSR. Týmová práca, zvláště
 se cení iniciatíva.
 Pracoviště v Zahradním Městě, platové
 zařazení v rozmezí 2300—3200 Kčs.

*

Dekanát Pedagogickej fakulty Univer-
 sity J. E. Purkyně, v Brně — Poříčí 7,
 vypísalo konkurz na miesto profesora,
 resp. docenta psychológie na katedre psy-
 chológie. Prihlášky posielajte na adresu
 v začiatku tohto oznámenia.

*

Katedra pediatrie Institutu pro další
 vzdělávání lékařů a farmaceutů v Praze
 4, Thomayerova nemocnice, bude moci
 poskytnout v budoucím roku školenie v
 detskej klinickej psychológii mladším
 psychológom, ktorí sa venujú alebo hod-
 lajú venovať práci v detských zariadeni-
 ach. Bude možno prijať dvoch záujem-
 cov na školiace miesto v termíne od 5. 1.
 do 27. 2. 1970 a ďalších dvoch v termíne
 od 2. 3. do 24. 4. 1970. Predpokladom je
 ukončené vysokoškolské vzdelanie v psy-
 chológii a zameranie na prácu s deťmi.
 Náplň školenia bude stanovená indivi-
 duálne podľa potrieb záujemcov. Prihláš-
 ky posielajte prostredníctvom svojho pra-
 coviska, ktoré ich postúpi ďalej zdrav.
 odboru KNV, popřípade organizačne-me-
 todickému oddeleniu KÚNZ na ďalšie vy-
 bavenie. Bližšie informácie podajú škole-
 ním poverení pracovníci katedry:

Doc. PhDr. J. Langmeier,

PhDr. Z. Matějček,

Katedra pediatrie ILF, Thomayerova
 nemocnice, Praha 4 — Krč

PSYCHOLOGICKÉ DNY ČPS V POLOVINĚ LEDNA 1970 V PRAZE

Výbor ČPS uspořádá ve dnech 21.—23. ledna 1970 v Praze třídní Psychologické dny. Prvé dva dny budou věnovány pracovním zasedáním v sekcích (zčásti paralelně), poslední den bude plenární zasedání, na němž jako hlavní program bude výroční valné zhromáždění ČPS a diskuse o Kodexu profesionálních a etických norem pro práci psychologa.

Každý člen ČPS obdržel koncem srpna podrobnější informace spolu s blankety přihlášek. Připomínáme časový rozvrh přihlášek:

Závazná přihláška k aktivní účasti (krátká původní sdělení v délce asi 10 minut) měla být zaslána do konce září 1969.

Nezávazná přihláška k pasivní účasti — do konce září 1969.

Přihlášení účastníci obdrží podrobnější program Psychologických dnů do konce října 1969.

Závazné přihlášky (včetně objednávky ubytování) — do 15. listopadu 1969.

KONGRES ECF

Evropská kulturní nadace (European Cultural Foundation) pořádá ve dnech 24. až 30. května 1970 v Rotterdamu svůj VII. kongres. Téma kongresu je „Člověk a město v roce 2000“. Tento kongres se týká řady vědních oborů, také psychologie, a záměrem pořadatelů je, aby každý vědní obor byl na kongresu zastoupen představiteli všech evropských zemí.

Adresa kongresu před zahájením a po skončení:

VIIth Congress of the European Cultural Foundation
c/o Holland Organizing Centre
16, Lange Voorhout
The Hague, Netherlands

v průběhu kongresu:

c/o Congress Centre "De Doelen"
50, Schouwburgplein
Rotterdam, Netherlands

* * *

Vážená kolegyňa (kolega),

s lútosťou musíme konštatovať, že sa nám náš úmysel plánovite usmerňovať náplň jednotlivých čísiel nášho časopisu celkom nedarí a to z jednoduchého dôvodu — nemožno zohnať príspevky, ktoré by podľa našich predpokladov boli vhodné. Dúfame však, že je to skutočne iba v období in statum nascenti.

Ako každý z nás vie, žijeme vo veľmi dynamickej dobe i z hľadiska cien, ktorých zmeny sa netýkajú len jednotlivcov, ale i podnikov a inštitúcií. Jedným z prejavov týchto zmien je prudké zvýšenie nákladov spojených s vydávaním nášho časopisu. Preto sme sa dohodli, že z úsporných dôvodov budeme naďalej vychádzať ako dvojčíslo. Dúfame, že to nebude za cenu novosti a informovanosti príspevkov, ktoré publikujeme.

Tešíme sa na Vašu spoluprácu

Redakcia

VIETE, ŽE . . .

- v Prahe existuje ACADEMIA KLUB čitateľov vedeckej literatúry (Vodičkova 40) tel. 24-62-41 až 8, predajná doba pondelok až piatok 9—17 hod., kde si možno v pokojnom prostredí prezrieť knihy z produkcie nakladateľstva ACADEMIA a Vydavateľstva SAV a zakúpiť knihy s členskou výhodou?
- Členmi ACADEMIA KLUBU sa môžu stať iba jednotlivci, nie inštitúcie?
- sa pripravuje pod vedením PhDr. L. Repáňa Terminologický slovník vlastností a prejavov osobnosti (v slovenčine)?
- n. p. Psychodiagnostika počnúc budúcim seminárom z oblasti psychodiagnostiky, ktorý už dvakrát zorganizoval (posledný 14. IX. dokonca so zahraničnými prednášateľmi) zvyšuje účastnícky poplatok zo 70 Kčs na 150 Kčs, pre potreby nášho časopisu?
- distribúciu Psychológa v ČSSR vykonáva pre ČSR Česká psychologická spoločnosť a pre SSR Slovenská psychologická spoločnosť?

Vydavateľ: Psychodiagnostica, n. p., Bratislava, Nám. ľud. milícií č. 4
Majiteľ: Slovenská psychologická spoločnosť
Výkonný redaktor: R. Kostolanský
Redakčná rada: O. Kolaříková, O. Malotínová, E. Kolényi, V. Košinár

Príspevky z ČSR zasielajte na adresu:

Dr. O. Kolaříková CSc.
ČSAV — Psychologický ústav
Brno, Mendelovo nám. 1.

Príspevky zo SSR zasielajte na adresu:

Dr. R. Kostolanský, Ústav experimentálnej psychológie, Bratislava, Kocelova 17.

Vytlačila Kníhtlačiareň SVORNOSŤ, n. p., výroba kníh a časopisov v Bratislave,
ul. Februárového víťazstva 6/d.

POKYNY PRE PRISPIEVATELOV:

Časopis: Psychológ v Československu slúži pre internú potrebu členov a orgánov Českej psychologickéj spoločnosti a Slovenskej psychologickéj spoločnosti. Uverejňuje články, štúdie, skúsenosti a poznatky týkajúce sa života a práce psychologickéj profesie a členov spoločností. Vychádza štvrtročne.
Zaslané príspevky považuje redakcia za definitívne znenie, avšak vyhradzuje si právo ich redakčne upraviť. Zaslané rukopisy nevraciamy.
Príspevky posielajte dvojmo, gramaticky a jazykove upravené s max. počtom 5 opráv na 1 strane, písané obriadok (30 riadkov na 1 strane).